Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

20 päivänä lokakuuta 2016*

Ennakkoratkaisupyyntö — Teollisoikeudet ja kaupalliset oikeudet — Tekijänoikeus ja lähioikeudet — Direktiivi 93/98/ETY — 10 artiklan 2 kohta — Suojan voimassaoloaika — Suoja ei synny uudelleen Bernin yleissopimuksen vaikutuksesta

Asiassa C-169/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Benelux Gerechtshof (Beneluxin tuomioistuin) on esittänyt 27.3.2015 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 13.4.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Montis Design BV

vastaan

Goossens Meubelen BV,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Bay Larsen sekä tuomarit M. Vilaras, J. Malenovský (esittelevä tuomari), M. Safjan ja D. Šváby,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 10.3.2016 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Montis Design BV, edustajinaan F. Berndsen ja C. Van Vlockhoven, advocaten,

— Goossens Meubelen BV, edustajinaan M. Scheltema, S. Kingma ja P. Lodestijn, advocaten,

— Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Inez Fernandes ja T. Rendas,

— Euroopan komissio, asiamiehinään P. Loewenthal ja J. Samnadda,

kuultuaan julkisasiamiehen 31.5.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajan yhdenmukaistamisesta 29.10.993 annetun neuvoston direktiivin 93/98/ETY (EUVL 1993, L 290, s. 9) 10 artiklan 2 kohdan ja 13 artiklan 1 kohdan tulkintaa.

2 Pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Montis Design BV (jäljempänä Montis) ja Goossens Meubelen BV (jäljempänä Goossens) ja jossa on kyse siitä, että Goossens on mahdollisesti loukannut Montisin tekijänoikeutta istuinmalleihin ”Charly” ja ”Chaplin”.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

Bernin yleissopimus

3 Kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyn Bernin yleissopimuksen (Pariisin sopimuskirja 24.7.1971), sellaisena kuin se on muutettuna 28.7.1979 (jäljempänä Bernin yleissopimus), 5 artiklan 2 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”Näiden oikeuksien nauttimisen ja käyttämisen ehdoksi ei saa asettaa mitään muodollisuuksia; oikeuksien nauttimisen ja käyttämisen on oltava riippumattomia siitä, suojataanko teosta sen alkuperämaassa. Tämän vuoksi sekä tämän yleissopimuksen määräysten estämättä määräytyvät täten suojan laajuus sekä tekijän oikeuksien suojaamiseksi käytettävissä olevat oikeuskeinot yksinomaan sen maan lakien mukaan, jossa suojaa vaaditaan.”

WTO-sopimus ja TRIPS-sopimus

4 Tekijän- ja teollisoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehty sopimus (jäljempänä TRIPS-sopimus) allekirjoitettiin Marrakeshissa 15.4.1994. Tämä sopimus, joka on Maailman kauppajärjestön perustamissopimuksen (jäljempänä WTO-sopimus) liitteessä 1 C, hyväksyttiin Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22.12.1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY (EYVL 1994, L 336, s. 1).

5 WTO-sopimus ja TRIPS-sopimus tulivat voimaan 1.1.1995. TRIPS-sopimuksen 65 artiklan 1 kohdan mukaan Maailman kauppajärjestön (WTO) jäsenet eivät kuitenkaan olleet velvollisia soveltamaan tämän sopimuksen määräyksiä ennen WTO-sopimuksen voimaantulosta laskettavan yhden vuoden pituisen määräajan päättymistä eli ennen 1.1.1996.

6 TRIPS-sopimuksen 9 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”[WTO:n] Jäsenten tulee saattaa lainsäädäntönsä Bernin yleissopimuksen (1971) 1–21 artiklojen ja sen liitteen mukaiseksi – –”

Unionin lainsäädäntö

Direktiivi 93/98

7 Direktiivin 93/98 27 perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”Yhteisön oikeusjärjestys takaa saatujen oikeuksien sekä oikeutettujen odotusten kunnioittamisen; jäsenvaltioiden on erityisesti voitava säätää, että tietyissä tapauksissa tekijänoikeudet ja lähioikeudet, jotka syntyvät uudestaan tätä direktiiviä sovellettaessa, eivät voi aiheuttaa korvausvelvollisuutta henkilöille, jotka ovat vilpittömässä mielessä alkaneet käyttää teoksia ajankohtana, jolloin ne eivät ole olleet suojattuja.”

8 Kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Bernin yleissopimuksen 2 artiklassa tarkoitetut kirjallisen tai taiteellisen teoksen tekijänoikeudet ovat voimassa tekijän koko elinajan ja 70 vuotta tämän kuolemasta riippumatta päivästä, jona teos on laillisesti saatettu yleisön saataville.”

9 Mainitun direktiivin 10 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”2. Tässä direktiivissä säädettyjä suojan voimassaoloaikoja on sovellettava kaikkiin teoksiin ja kohteisiin, joita 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna päivämääränä suojataan ainakin yhdessä jäsenvaltiossa tekijänoikeutta tai lähioikeuksia koskevien kansallisten säännösten mukaan taikka jotka täyttävät direktiivissä 92/100/ETY säädetyt suojan edellytykset.

3. Tämän direktiivin soveltaminen ei vaikuta ennen 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua päivämäärää tapahtuneeseen hyväksi käyttämiseen. Jäsenvaltioiden on annettava erityisesti kolmansien saamien oikeuksien suojaamiseksi tarvittavat säännökset.”

10 Saman direktiivin 13 artiklan 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin 1–11 artiklan noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan 1 päivään heinäkuuta 1995 mennessä.”

Direktiivi 92/100/ETY

11 Vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19.11.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY (EYVL 1992, L 346, s. 61) 2 artiklan 3 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Tämä direktiivi ei koske arkkitehtonisten tai taideteollisten teosten vuokraus- ja lainausoikeuksia.”

Benelux-maiden lainsäädäntö

12 Yhtenäinen Benelux-mallilaki, jonka sanamuodosta määrättiin 25.10.1966 tehdyllä sopimuksella (Tractatenblad 1966, nro 292, s. 3; jäljempänä Benelux-mallilaki), tuli voimaan 1.1.1975. Tämän lain 12 §:n mukaan mallin rekisteröinti on voimassa viisi vuotta rekisteröintihakemuksen päivämäärästä.

13 Benelux-mallilain 21 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”1. Luonteeltaan selvästi taiteellinen malli voidaan suojata samalla sekä tämän lain että tekijänoikeuslakien perusteella, jos molempien soveltamisedellytykset täyttyvät.

– –

3. Luonteeltaan selvästi taiteellisen mallin rekisteröinnin poistaminen tai kyseiseen rekisteröintiin perustuvan yksinoikeuden sammuminen johtaa samalla tähän malliin kohdistuvan tekijänoikeuden sammumiseen edellyttäen, että molemmat oikeudet kuuluvat samalle haltijalle; sammumista ei sitä vastoin tapahdu, jos mallioikeuden haltija esittää 24 §:n mukaisesti erityisen ilmoituksen tekijänoikeutensa säilyttämiseksi.”

14 Saman lain 24 §:n 1 ja 2 momentissa säädettiin seuraavaa:

”1. Edellä 21 §:n [3 momentissa] mainittu ilmoitus on tehtävä täytäntöönpanoasetuksessa vahvistetussa muodossa ja maksamalla siinä asetettu maksu mallia koskevan yksinoikeuden sammumista edeltävän vuoden aikana – –

2. Ilmoitus rekisteröidään ja rekisteröinti julkaistaan.”

15 Kyseisen Benelux-sopimuksen ja Benelux-mallilain perusteluissa todetaan seuraavaa:

”21 artikla

– – Kolmannen [momentin] tarkoituksena on sovittaa yhteen yleisön oikeusvarmuuden vaatimukset ja mahdollisuus yhdistää kaksi suojaa. On nimittäin toivottavaa, että rekisteri antaa mahdollisimman tyhjentävän kuvan suojatuista malleista.

Tässä momentissa säädetään tämän vuoksi tekijän, joka on pitänyt tarkoituksenmukaisena suojata oikeutensa myös mallin rekisteröinnillä, velvollisuudesta tehdä erityinen ilmoitus, lähtökohtaisesti ennen mallioikeuden päättymistä. Yleisön oikeusvarmuuden takaamiseksi vaikuttaa tarpeelliselta määrätä riittävän ankara seuraamus tällaisen ilmoituksen tekemättä jättämisestä; tekijänoikeus, jota ei ole ilmoitettu, päättyy samaan aikaan kuin mallioikeus, johon se on liittyy – –

24 §

Ilmoitus on lähtökohtaisesti tehtävä ennen mallioikeuden päättymistä.

– –”

16 Pöytäkirjan U kohdassa, joka koskee Benelux-mallilain muutosta, joka tehtiin Brysselissä 20.6.2002 ja joka tuli voimaan 1.12.2003, säädetään seuraavaa:

”Lukua II, jonka otsikko on ”Luonteeltaan selvästi taiteelliset mallit”, muutetaan seuraavasti:

– –

2. Kumotaan 21 ja 24 §.

– –”

17 Benelux-maiden hallitusten yhteisessä lausumassa, joka liittyy 20.6.2002 päivättyyn pöytäkirjaan, jolla muutetaan Benelux-mallilakia, todetaan seuraavaa:

”21 §:n [3 momentti] ja siihen läheisesti liittyvä 24 § ovat aina olleet laajan arvostelun kohteena. Näiden pykälien nojalla sen, jolla on sekä mallioikeus että tekijänoikeus tuotteeseen, on tehtävä, säilyttääkseen tekijänoikeutensa mallioikeuden kumoamisen tai sammumisen jälkeen, tätä koskeva ilmoitus, joka rekisteröidään Benelux-rekisteriin. Tämä pykälä otettiin aikanaan [Benelux-mallilakiin], koska

oikeuksien, joille suojaa on vaadittu, julkaiseminen oli yksi [Benelux-mallilain] perusperiaatteista. Hoge Raad [der Nederlanden] vahvisti tällä välin, ettei tämä säännös sovellu yhteen Bernin yleissopimuksen 5 artiklan 2 kappaleen kanssa, jossa määrätään, että tekijänoikeuden nauttimisen ja käyttämisen ehdoksi ei saa asettaa mitään muodollisuuksia, kun on kyse teoksista, joita varten tekijät saavat suojaa yleissopimuksen nojalla (HR 26.5.2000, RvdW 2000, 141). Myös TRIPS-sopimuksen 9 artiklassa määrätään, että sopimusvaltioiden on noudatettava tätä Bernin yleissopimuksen artiklaa. Edellä esitetyn perusteella 21 §:n [3 momentti] ja 24 § on kumottava."

Alankomaiden lainsäädäntö

18 Direktiivi 93/98 saatettiin osaksi Alankomaiden oikeutta vuoden 1912 tekijänoikeuslain ja lähioikeuksia koskevan lain muuttamisesta annetulla lailla (Wet tot wijziging van de Auteurswet 1912 en de Wet op de naburige rechten), joka on annettu 21.12.1995 (Stb. 1995, nro 652). Tämä laki tuli voimaan 29.12.1995.

19 Mainitulla lailla tehtyjen muutosten johdosta 23.9.1912 annetun tekijänoikeuslain (Auteurswet) 51 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Tässä laissa säädettyjä suojan voimassaoloaikoja sovelletaan tämän pykälän voimaantulosta alkaen teoksiin, jotka saivat 1.7.1995 suojaa kansallisen tekijänoikeuslain nojalla ainakin yhdessä Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehdyn sopimuksen sopimusvaltiossa."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

20 Montis suunnittelee ja valmistaa huonekaluja.

21 Montisin aikaisempi johtaja ja enemmistöosakas Gerard van den Berg suunnitteli vuonna 1983 Charly-nimisen nojatuolin ja Chaplin-nimisen tuolin. Nojatuoli ja tuoli eroavat toisistaan kooltaan, mutta niiden muodot ovat samankaltaiset. Charly-nojatuolille ja Chaplin-tuolille haettiin 19.4.1988 kansainvälistä mallirekisteröintiä, jossa mainittiin Montis mallioikeuksien haltijana ja van den Berg suunnittelijana. Malli rekisteröitiin 12.7.1988.

22 Van den Berg luovutti vuonna 1990 näitä tuoleja koskevat tekijänoikeutensa Montisille.

23 Mainittujen mallien rekisteröintikauden päättyessä Montis jätti tekemättä Benelux-mallilain 21 §:n 3 momentissa tarkoitetun uudistamisilmoituksen. Näin ollen sekä malleihin liittyvät oikeudet että tekijänoikeudet, jotka tällä yhtiöllä oli kyseisiin istuimiin, sammuivat 18.4.1993.

24 Montis nosti vuonna 2008 kanteen rechtbank 's-Hertogenboschissa (Hertogenboschin tuomioistuin, Alankomaat) Goossensia vastaan sillä perusteella, että tämä yhtiö oli Montisin mukaan pitänyt huonekalumyymälöissään kaupan tuolimallia "Beat", joka aiheuttaa haittaa sen tekijänoikeuksille istuimiin "Charly" ja "Chaplin". Goossens väitti puolustuksena, että nämä tekijänoikeudet olivat sammuneet uudistamisilmoituksen tekemättä jättämisen vuoksi. Montis väitti vastauksena tähän argumenttiin ensisijaisesti, että sen tekijänoikeuksien on katsottava syntyneen uudelleen, kun Benelux-mallilain 21 §:n 3 momentti oli kumottu 1.12.2003, koska tällä kumoamisella on sen mukaan taannehtiva vaikutus. Montis väitti toissijaisesti, että sen oikeuksien on katsottava syntyneen uudelleen myös direktiivin 93/98 antamisen johdosta.

25 Hävittyään asian osittain ensimmäisessä ja toisessa oikeusasteessa Montis teki kassaatiovalituksen Hoge Raad der Nederlandenille (Alankomaiden ylin tuomioistuin).

26 Hoge Raad der Nederlanden hylkäsi menettelyn aikana myöhässä esitettynä Montisin esittämän argumentin, jonka mukaan yksi kyseisistä tuolimalleista oli 1.7.1995 yhä nauttinut suojaa yhdessä muussa jäsenvaltiossa kuin Alankomaissa.

27 Koska mainitulle tuomioistuimelle oli epäselvää, kuinka Benelux-mallilain 21 §:n 3 momentin ja 24 §:n kumoaminen vaikuttaa tekijänoikeuksiin, jotka olivat ennen kumoamista sammuneet uudistamisilmoituksen puuttumisen vuoksi, se esitti 13.12.2013 Benelux Gerechtshofille (Beneluxin tuomioistuin) kaksi ennakkoratkaisukysymystä.

28 Benelux Gerechtshof katsoo, että Hoge Raad der Nederlandenin esittämät epäilyt ovat aiheellisia vain, jos direktiivi 93/98 ei missään tapauksessa ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan tekijänoikeuden sammumista on pidettävä lopullisena, jos se on tapahtunut ennen Benelux-mallilain 21 §:n 3 momentin kumoamista.

29 Näissä olosuhteissa Benelux Gerechtshof päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko suojan voimassaoloaikaa, joka mainitaan [direktiivin 93/98] 10 artiklassa, luettuna yhdessä 13 artiklan 1 kohdan kanssa, sovellettava tekijänoikeuksiin, joita suojattiin alun perin kansallisessa tekijänoikeuslainsäädännössä mutta jotka sammuivat ennen 1.7.1995, koska Benelux-mallilain – – 21 §:n 3 momentissa tarkoitettuja muotovaatimuksia, erityisesti uudistamisilmoituksen tekemistä, ei täytetty (ajoissa)?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

Onko [direktiiviä 93/98] tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle lainsäädännölle, josta seuraa, että taideteollisen teoksen tekijänoikeus, joka sammui ennen 1.7.1995 muotovaatimusten täyttämättä jättämisen vuoksi, katsotaan lopullisesti sammuneeksi?

3) Jos toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

Jos kyseisen tekijänoikeuden on katsottava kansallisen lainsäädännön mukaan syntyvän tai syntyneen uudelleen, millä hetkellä tämä tapahtuu?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ja toinen ennakkoratkaisukysymys

30 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, ensiksi, onko direktiivin 93/98 10 artiklan 2 kohtaa, luettuna yhdessä sen 13 artiklan 1 kohdan kanssa, tulkittava siten, että tässä direktiivissä säädettyjä suojan voimassaoloaikoja sovelletaan tekijänoikeuksiin, joita suojattiin alun perin kansallisessa lainsäädännössä mutta jotka sammuivat ennen 1.7.1995. Toiseksi se tiedustelee, onko direktiivi 93/98 esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa pääasiassa kyseessä olevalla tavalla teokselle annettiin alun perin suojaa tekijänoikeuksien perusteella mutta jossa myöhemmin lakkautettiin nämä oikeudet lopullisesti sen vuoksi, ettei muotovaatimusta täytetty.

31 Aluksi on muistettava, että direktiivin 93/98 10 artiklan 2 kohdassa säädetään, että tässä direktiivissä säädettyjä suojan voimassaoloaikoja on sovellettava kaikkiin teoksiin ja kohteisiin, joita tämä direktiivin voimaantulopäivänä eli 1.7.1995 suojataan ainakin yhdessä jäsenvaltiossa tekijänoikeutta tai lähioikeuksia koskevien kansallisten säännösten mukaan taikka jotka täyttävät direktiivissä 92/100 säädetyt suojan edellytykset.

32 Kuten unionin tuomioistuimen käytettävissä olevista asiakirjoista ilmenee ja kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 63 kohdassa, näistä edellytyksistä ensimmäisestä on todettava, että yhtäältä pääasiassa kyseessä olevia teoksia suojattiin alun perin siinä jäsenvaltiossa, jossa suojaa oli vaadittu, mutta tämä suoja lakkasi myöhemmin ennen 1.7.1995, ja että toisaalta on katsottava, että tuona ajankohtana näitä teoksia ei suojattu missään muussa jäsenvaltiossa.

33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kuitenkin esittää ensimmäisessä kysymyksessään, että tietyissä tapauksissa tämän ensimmäisen edellytyksen täyttyminen voi johtaa oikeuksien, jotka ovat sammuneet kyseisen kansallisen lainsäädännön mukaan ennen direktiivin 93/98 13 artiklan 1 kohdassa säädettyä ajankohtaa ja joita ei suojata muun jäsenvaltion alueella, syntymiseen uudelleen, mikä tarkoittaisi, että direktiivissä säädettyjä suojan voimassaoloaikoja sovellettaisiin teoksiin, joiden tekijänoikeuteen perustuva suoja siis syntyisi uudelleen samanlaisena, kuin se oli ennen suojan lakkaamista.

34 Tästä on kuitenkin todettava, että indikatiivin preesensin käyttö direktiivin 93/98 10 artiklan 2 kohdassa, kun todetaan tässä direktiivissä säädettyjen suojan voimassaoloaikojen kaksi vaihtoehtoista soveltamisedellytystä, osoittaa lainsäätäjän tahtona olevan, että oikeudelliset vaikutukset johdetaan nimenomaan 1.7.1995 vallitsevasta tilanteesta eikä tätä ajankohtaa aikaisemmasta tai myöhemmästä ajankohdasta.

35 Näin ollen on niin, että jos tekijänoikeudet eivät sen vuoksi, että ne olivat kyseisen kansallisen lainsäädännön mukaan sammuneet ennen direktiivin 93/98 13 artiklan 1 kohdassa säädettyä ajankohtaa, enää olleet suojattuja tuona ajankohtana, direktiivin 93/98 10 artiklan 2 kohdan nojalla direktiivissä säädettyjä suojan voimassaoloaikoja ei sovelleta kyseiseen teokseen.

36 Tämä lainsäädännöllinen ratkaisu noudattaa saatujen oikeuksien periaatetta, johon direktiivin 93/98 johdanto-osan 27 perustelukappaleessa viitataan. Tätä periaatetta sovelletaan nimittäin nimenomaan teosten käyttämiseen vilpittömässä mielessä siitä hetkestä alkaen, jona ne eivät nauti minkäänlaista suojaa.

37 Näin ollen on todettava, että direktiivin 93/98 10 artiklan 2 kohdassa, luettuna yhdessä tämän direktiivin 13 artiklan 1 kohdan kanssa, säädettyä ensimmäistä edellytystä on tulkittava siten, ettei mainitussa direktiivissä säädettyjä suojan voimassaoloaikoja sovelleta tekijänoikeuksiin, joita suojattiin alun perin kansallisessa lainsäädännössä mutta jotka sammuivat ennen 1.7.1995 ja joita ei suojata muun jäsenvaltion alueella.

38 Tätä päätelmää ei horjuta se, että näiden tekijänoikeuksien sammuminen ennen 1.7.1995 näyttää olevan ristiriidassa Bernin yleissopimuksen 5 artiklan 2 kappaleen, jonka mukaan tekijänoikeuksien nauttimisen ja käyttämisen ehdoksi ei saa asettaa mitään muodollisuutta, kanssa.

39 Tästä on ensiksi todettava, että unionin lainsäätäjä on päättänyt viitata direktiivin 93/98 10 artiklan 2 kohdassa säädetyssä ensimmäisessä edellytyksessä teoksiin ja kohteisiin, joita suojataan ”tekijänoikeutta tai lähioikeuksia koskevien kansallisten säännösten mukaan”. Tästä seuraa, ettei tämän säännöksen tarkoituksena tai vaikutuksena ole niiden edellytysten määrittäminen, joilla tämä suoja on voinut lakata ennen 1.7.1995, sillä tätä säännellään edelleen asiassa sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä.

40 Toiseksi TRIPS-sopimuksen, jonka unioni on hyväksynyt, 9 artiklan 4 kohdasta tosin johtuu, että unionin on noudatettava muun muassa Bernin yleissopimuksen 5 artiklan 2 kappaletta. TRIPS-sopimuksen 65 artiklan 1 kohdasta kuitenkin ilmenee, että se tuli voimaan 1.1.1995 eli sekä direktiivin 93/98 antamispäivän 29.10.1993 että direktiivin voimaantulopäivän 19.11.1993 jälkeen. Lisäksi on todettava, että TRIPS-sopimuksen 65 artiklan 1 kohdan nojalla unionilla ei ollut velvollisuutta soveltaa tämän sopimuksen määräyksiä ennen 1.1.1996.

41 Näin ollen joka tapauksessa velvollisuus tulkita direktiiviä 93/98 TRIPS-sopimuksen mukaisesti ei tarkoita sitä, että tämän direktiivin 10 artiklan 2 kohtaa olisi pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa tulkittava siten, että tekijänoikeuksien, jotka ovat sammuneet ennen 1.7.1995 sellaisen kansallisen säännön mukaisesti, joka näyttää olevan ristiriidassa Bernin yleissopimuksen kanssa, pitäisi nauttia tämän sammumisen syyn perusteella mainitussa direktiivissä säädettyjä suojan voimassaoloaikoja.

42 Tässä säännöksessä säädetystä toisesta edellytyksestä on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tavoin todettava, että istuimet, joiden tekijänoikeuksien haltija Montis oli 18.4.1993 asti, ovat taideteollisia teoksia, joita ei tarkoiteta direktiivissä 92/100, joka ei sen 2 artiklan 3 kohdan mukaan koske tällaisten teosten vuokraus- ja lainausoikeuksia. Tästä johtuu joka tapauksessa, ettei mainitussa direktiivissä ole voitu vahvistaa tällaisten teosten suojan edellytyksiä.

43 Vaikuttaa näin ollen siltä, ettei kumpikaan direktiivin 93/98 10 artiklan 2 kohdassa säädetyistä vaihtoehtoisista edellytyksistä täyty.

44 Edellä esitetyn perusteella on todettava, ettei direktiivi 93/98 ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle kumoamissäännökselle, jolla ei ole palauttavia vaikutuksia ja jonka mukaan oikeudet ovat siis lopullisesti sammuneet huolimatta siitä seikasta, että viimeksi mainittujen sammuminen ennen 1.7.1995 ei sovellu yhteen Bernin yleissopimuksen 5 artiklan 2 kappaleen kanssa.

45 Tästä huolimatta on todettava, ettei tämä toteamus ole esteenä sille, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa asiassa kyseessä oleva jäsenvaltio noudattaa Bernin yleissopimuksen 5 artiklan 2 kappaleesta johtuvia velvollisuuksiaan ja kantaa tämän yleissopimuksen mahdollisesta rikkomisesta johtuvan vastuun seuraukset.

46 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on vastattava seuraavasti:

— Direktiivin 93/98 10 artiklan 2 kohtaa, luettuna yhdessä sen 13 artiklan 1 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että tässä direktiivissä säädettyjä suojan voimassaoloaikoja ei sovelleta tekijänoikeuksiin, joita alun perin suojattiin kansallisessa lainsäädännössä mutta jotka sammuivat ennen 1.7.1995.

— Direktiiviä 93/98 on tulkittava siten, ettei se ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa pääasiassa kyseessä olevalla tavalla teokselle annettiin alun perin suojaa tekijänoikeuksien perusteella mutta jossa myöhemmin lakkautettiin nämä oikeudet ennen 1.7.1995 sen vuoksi, ettei muotovaatimusta täytetty.

Kolmas kysymys

47 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen annettu vastaus, kolmanteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

48 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajan yhdenmukaistamisesta annetun direktiivin 93/98/ETY 10 artiklan 2 kohtaa, luettuna yhdessä sen 13 artiklan 1 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että tässä direktiivissä säädettyjä suojan voimassaoloaikoja ei sovelleta tekijänoikeuksiin, joita alun perin suojattiin kansallisessa lainsäädännössä mutta jotka sammuivat ennen 1.7.1995.

Direktiiviä 93/98 on tulkittava siten, ettei se ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa pääasiassa kyseessä olevalla tavalla teokselle annettiin alun perin suojaa tekijänoikeuksien perusteella mutta jossa myöhemmin lakkautettiin nämä oikeudet ennen 1.7.1995 sen vuoksi, ettei muotovaatimusta täytetty.

Allekirjoitukset